

Ètica en el dia a dia

Sospita de maltractament

Octubre 2019

Autoria:

Cristina Duran Ollero

Eugènia Vila Migueloa

COL·LEGI OFICIAL
INFERMERES I INFERMERS
BARCELONA

Descripció del cas

La Júlia té 91 anys, té una diabetis i hipertensió arterial. Des de fa sis anys viu a casa del seu fill i la seva jove, la Berta, que n'és la seva cuidadora principal. Quan la Júlia es va instal·lar a la casa d'ells, encara es valia per sí mateixa. Fa tres anys va patir una caiguda i va ser intervinguda d'una fractura de maluc. Durant l'ingrés hospitalari es va diagnosticar una estenosi aòrtica i va experimentar un empitjorament intel·lectual i de nivell de consciència de causa multifactorial.

En l'actualitat, presenta un deteriorament molt important des del punt de vista cognitiu i intel·lectual, amb una parla inintel·ligible. Té dificultat per empassar, dificultat per a la marxa degut a espasticitat en les cames, incontinència urinària i ocasionalment fecal, i és totalment dependent per a les activitats de la vida diària. En els últims mesos, ha presentat episodis ocasionals d'agitació nocturna en què dona veus i intenta aixecar-se, pèrdua de pes no quantificada i úlceres per pressió en talons.

La Marta, la seva infermera d'atenció primària des de fa cinc anys, la visita a domicili setmanalment, però en ocasions hi ha d'anar més sovint a demanda de la família. Al llarg del temps ha observat que la Júlia de vegades presenta erosions i hematomes en ambdós avantbraços i alguna vegada a les cames. Últimament també la troba molt excitada, una mica deshidratada i comença a presentar una altra úlcera per pressió en el sacre. També ha detectat d'un temps ençà que la Berta la tracta mes bruscament, i li ha cridat en diverses ocasions mentre ella era present.

Avui, durant la visita, la Marta novament detecta hematomes en ambdós canells. Amb compte, li ha fet un comentari a la Berta i aquesta ha contestat irritada i li ha parlat amb un to molt despectiu de la Júlia, com si la Marta no entengués la seva situació, argumentant que no s'estava mai quieta i dient que segur que es donava cops amb la paret.

Anàlisi de la situació

La Marta valora que les lesions en sacre i talons, i l'empitjorament de l'estat general de la Júlia, junt amb els crits, la brusquedat i irritació de la Berta, mostren que aquesta està molt cansada amb els requeriments de la cura de la seva sogra, i que possiblement té un cansament del rol de cuidadora. Malauradament, aquesta situació és dona en mes freqüència de l'esperada en la cura de persones amb alta dependència en les que la cuidadora principal pot arribar a esgotar-se i dur a terme conductes de maltractament amb la persona depenent.

Sap que certament la dependència de la persona gran es un factor de risc perquè es produeixin els maltractes i que, a major grau de dependència, el risc és més gran.

Fent una nova valoració, recorda que arran de caiguda de la Júlia, la Berta va haver de deixar la seva feina per atendre-la i fer-se càrrec de la situació familiar. Això ha suposat dificultats econòmiques per a la família, per la pèrdua del seu sou. La Berta ha manifestat que li manca temps per poder ajudar com voldria als seus fills i nets, que també la necessiten. La Marta valora que probablement la suma d'aquests factors es tradueix en la seva conducta nerviosa i estressada que, en ocasions, pot ocasionar-li la pèrdua de control quan la Júlia crida o intenta aixecar-se.

Cal tenir en compte que, en moltes ocasions, es diagnostiquen maltractaments sense que es trobi darrere d'ells a un "mal tractador", sinó a un cuidador sobrecarregat, per la qual cosa s'ha d'evitar fer judicis de valor abans de conèixer molt bé on es situa el problema.

I si es així, què ha de fer? No pot passar-ho per alt perquè estan en joc la salut i la integritat física i moral de la Júlia, de la Berta i de tota la família.

Repte ètic: Què puc fer?

La Marta creu que ha d'actuar amb molta prudència. En primer lloc ho haurà de parlar amb el seu col·lega, el metge de la Berta. Com a primera acció haurien de fer-li una visita i una avaluació conjunta de la situació per tal de poder prendre la millor solució.

La Marta és conscient que el més important, i potser el que més difícil li serà, és parlar-ne amb la Berta per iniciar l'abordatge de la situació. Al llarg d'aquests anys, ha construït una bona relació amb ella però ara l'haurà de reforçar aprofundint en la necessària relació d'ajuda per tal de facilitar-li la verbalització de les seves necessitats i arribar a les causes de la seva angoixa. Ho haurà de fer amb empatia i que se senti entesa, que no està sola i que no l'està jutjant. Al mateix temps, però, cal fer-li entendre que també s'ha de protegir la Júlia dels possibles maltractaments. Després caldrà parlar amb la família.

Haurà de fer una nova avaluació de la situació general i, en concret, de les necessitats d'atenció de la Júlia, de la possible sobrecàrrega de la Berta i/o dels motius que estan portant a un deteriorament de les cures. Així, a partir d'una nova visió, plantejar i valorar conjuntament amb la família els recursos familiars que tenen i establir una possible redistribució i reorganització de l'atenció amb més col·laboració familiar. També, segons necessitats detectades, caldrà contactar amb la treballadora social perquè estudiï la possibilitat d'oferir d'altres suports socials de "descàrrega" que permetin millorar la situació, en fer el seguiment i les possibles modificacions segons evolució de la situació.

Finalment, la Marta reorganitzarà el pla d'atenció de cures segons la nova visió de la situació, incorporant les necessitats detectades així com els acords consensuats amb la família, fent-ne un seguiment proper de la seva evolució, donant suport, oferint solucions en la mesura de les seves possibilitats i evitar els enfrontaments.

Els valors relacionats amb aquest cas són els de **Responsabilitat**.

Els articles del Codi que hi fan referència són:

Article 1

La infermera respecta, protegeix i promou la dignitat de la persona atesa i els drets humans que se'n deriven. Davant la vulneració d'algun dret, emprèn mesures perquè aquest dret es respecti i, si no aconsegueix que sigui respectat, ho comunica formalment a la instància o autoritat responsable

Article 17

La infermera identifica, en les famílies i/o persones significatives de les persones que atén, els problemes de salut que pot millorar des del seu àmbit de competència.

Article 26

La infermera s'esforça a detectar i prevenir tota forma de violència, avaluant els riscos i anticipant-se a la situació violenta. Quan això no es possible, pren les mesures necessàries per minimitzar-ne els riscos i ho denuncia amb la finalitat de protegir les persones i ella mateixa.

[Descarrega't el Codi d'Ètica de les Infermeres i Infermers de Catalunya](#)